

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Num pr[a]ecepta moralia legis sint de omnibus actibus virtutum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

non est gradus, sed fratres inde proximè cadescentes sunt in primo: sic in iure naturæ principia non sunt gradus, sed quæ inde consequentiâ descendunt. Et per elongationem ab eisdem principij cæteri gradus discernuntur. Itaque cum in De. alogo sint duæ tabulæ, septem posteriora, quæ sunt in secunda, collocantur in primo gradu: in secundo uero illa quæ sunt extra Decalogū.

Ad tertiam. Qualia sunt præcepta honorandi seniores, & alia quæ non pertinent ad iustitiam. Sed in tertio consistunt præcepta primæ tabulæ. Igitur non statuuntur in tertio ordine, propterea quòd non sint omnium dignissima, immo propterea indicantur à principijs naturæ elongatoria, quòd ob suâ sublimitatem ratio nostra illa non plenè inde elicit, nisi diuinitus adiuta. Sicuti & in illis secundi gradus sapientum indiget disciplina. Alter igitur dignoscitur inter hæc dignitatis ordo, alter uero cognitionis. Quid enim naturæ amicus consentiens, quid uere dignius quàm præcepta primæ tabulæ, quippe quæ ad cultum unius Dei spectant: Et tamen quia ab humana cognitione sunt remotiora, nullum inter Ethnicos scelus tã late percrebuit, quàm idololatriæ impietas. Nam circa alia præcepta secundæ tabulæ minime erratum est: Et circa illa, quæ sũnt in secundo gradu minus quam circa primam tabulam. Atque hic ordo cognitionis est, quem scientissime S. Tho. per gradus distribuit. **Quest.** Quæret autem hic forsasse Lector, utrum omnes gradus illi prohibiti Leui. 18 essent de iure naturæ? Respondetur uerò, quòd illi qui per lineam rectam ascendebant, iure naturæ erant prohibiti: ut, Turpitudinem matris tuæ non reuelabis. Et cum filia & cum nepte: præterea cum nouerca & cum sorore. Alia uerò ad latus posita, ut cum sorore matris, aut patris, aut cum uxore fratris, non erant prohibita, quia mala, sed mala, quia prohibita iure diuino positio. Quocirca illa quidem erant moralia: hæc uerò iudicialia. Ac proinde isti posteriores gradus nõ sunt in Euangelio prohibiti: essentque iure naturæ liciti, nisi Ecclesia humano iure illos interdixisset propter deformitatem, quàm præ se ferunt: sed de his latius articulo octauo inter agendum de istorum dispensatione.

Ad primam arg. Et per hæc patent argumentorum solutiones. Dicuntur enim præcepta moralia,

disciplina: propterea quòd nõ sunt prima uniuersalia principia per se nota, sed quæ dilucidatione nonnulla indigent. Et ad secundum respondetur, quòd licet i leges humane aliquæ ad ieiuncti iuri naturæ, sic & diuina adiecit ceremonialia & iudicialia. Atque ad tertium respondetur, quòd etsi fides sit lumen supernaturale, nihilominus necessaria est ad dilucidandum nonnulla naturalia præcepta: quæ licet colligantur ex iure naturæ, tamen propter suam celsitudinem indigent supernaturali radio, ut uniuersis moralibus clarescant. Qua ratione fides articulum unius Dei inter alios cõnumerat, qui tamen naturali lumine sapiētibus innotuerat. Ex quo fit, in illo superius asserto, nempe præcepta moralia esse, quæ per se ad bonos mores attinent, uocem, per se supernaturale lumen non excludere: sed duntaxat posituam aliam legem: ut expositum est. Itaque etsi nulla esset lex positua, naturale tamen ius præcipere unum coli Deum, & reliqua primæ tabulæ, tamen nisi lumen fidei mortalibus irradiasset, non omnes ea planè perspexissent.

ARTICVLVS II.

Utrum præcepta moralia legis sint de omnibus actibus uirtutum.

Sequitur in secundo articulo ut sufficiētiam eorundem præceptorum perpendamus. Et arguitur quòd non sint de omnium uirtutum actibus. Observatio illorū dicitur iustificatio, secundum illud Psalmi, iustificationes tuas custodiam iustificatio autem est actus iustitiæ, ergo in sola hac uirtute uersantur cuncta.

Secundò ad idem arguitur ex nomine ipso præcepti, quòd rationem debiti significat, debitum namque ad nullam aliam uirtutem attinet, quam ad iustitiam, per quam unicuique ius suum redditur. Et accedit huic tertio, quòd lex (ut supra dictum est) ob bonum commune ponitur, quòd ut S. Ethicor. auctor est Aristoteli obiectum est iustitiæ. In contrarium est, quòd August. ait, peccatum nihil aliud esse quam dictum uel factum uel concupitum contra legem Dei. Et Ambrosius transgressionem esse legis diuine, & cælestium inobedientiam mandatorū: peccata uerò cõctis uirtutibus aduoc.

Ad sect dū arg. Ad tertiu arg.

Arg. 1

Arg. 2

Arg. 3

Arist.

Aug.

Ambros.

aduersantur ergo & moralia præcepta legis ad vniuersas protenduntur.

Prima conclusio. Articulus præfatus nõ solũ ob id in quæstionem prolatus est, vt constet quam latè virtus diuinæ legis protendatur, quæ de vniuersis virtutibus iubet: verum vt humanarum collatione eius præstantia innotescat. Tribus igitur conclusionibus dissoluitur, Prima: Leges humanæ de solis iustitiæ actibus primaria intentione præcipiunt de reliquis vero virtutibus non nisi quatenus ad iustitiam referuntur. Conclusio hæc superiori libro, q. 6. fuit genuina ratione demonstrata, quæ hic tamen in gratiam diuinæ legis recolenda est. Legis inquam cuiusque præcepta (vt supra ostensum est) ad commune bonum ordinem habent. Quapropter (vt 3. Polit. Arist. docet) secundum aduersas politias diuersæ statuatur leges: alia scilicet in Democratiâ, alia in Aristocratia, atq; alia in Regno, quoniam diuersimodè sibi proponunt commune bonum; lex autè diuina & humana iam supra monstratæ sunt sine differre. Nam humana solum proponit humanum bonum, quod ad pacem amicitiamque inter homines spectat, homines autem amicitia fœdera per sola externa illa officia retinent, quæ sũt virtutis iustitiæ: per quam scilicet vnicuique quod suũ est, tribuitur: lex ergo humana primaria proposito ad iustitiæ virtutem attendit. Et si quæ alia de fortitudine, deq; temperantia iubet, non nisi quatenus ad suum commune bonum referuntur. Præcipit inquam fortitudinem, non quæ cibi necessaria est ad tuas propulsandas iniurias, sed quæ rei bellicæ necessaria est, puta, ne locũ in acie deferas. Iubet idem temperantiæ moderamen, non tamen quo non sis aut tecum, aut cum tua vxore intemperans, sed quod adulterium non committas. Sententia est Arist. 5. Ethic. c. 1. vbi ais leges de omnibus distare, coniectantes aut communem omnium vtilitatem, aut optimum, aut principum, vbi tria genera politia distinguit. Secunda conclusio: Lex diuina non de iustitiæ tantum actibus sed de vniuersarum virtutum operibus, ex æquo præcepta ponit: Probatur ratione contraria: Finis diuinarum legum non est illa, quæ inter homines est beneuolentia, sed ipsorum cũ Deo amicitia, ac subinde familiaritas, tum in præsentis sæculo, tum demum in futura æternitate, homo autem non solum per offi-

cia iustitiæ & specialis virtutis fit Deo charus, verum & per vniuersas studiosas actiones, quibus homo secum rectè viuit, non modo extere, verum etiam interna mente, in qua Deus suam impressit imaginem. Præcipit ergo lex diuina actus fortitudinis temperantiæ, mansuetudinis, &c. non solũ in ordine ad iustitiam inter homines, sed insuper, quatenus in homine ipso diuinam imaginem exornant. Quare ex æquo primariaque intentione tam intellectuales virtutes, quæ sunt rationis lumina, quam morales, quæ appetitum eidem rationi subiiciunt, iubet. Nempe tres in primis Theologicas, fidem, spẽ, & charitatem: mox & quatuor morales, secundum illud Sapient. 8. de eadem diuina lege & sapientia assertum: Sobrietatem & sapientiam docet, & iustitiam, & virtutem, quibus vtilius nihil est in vita hominibus. Tertia conclusio: Nam omnia virtutum opera eodẽ cogendi rigore proponit, sed illa quæ ad necessarium rationis ordinem spectant, sub reatu culpæ iubet: reliqua verò, quæ ad cumulatiorem virtutum perfectionem, ornatumque attinent, sub forma consilij admonet. Qualia sunt illa, quæ pertinent ad inimicorum dilectionem, vt Prou. 25. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum. Et reliqua præcepta misericordiæ, vt c. 3. de primitijs omnium frugum tuarum da pauperibus. Duplex autem licet exigua, dubitatio ex his sit reliqua vna scilicet differentia inter humanam legem, ac diuinam constituta. Apparet enim in contrarium, quod diuina perinde atque humana principem intentionem dirigat ad iustitiam. Nam præcipue exigit obedientiam, quæ est generalis iustitia. Præterea quidquid iubet, eo refert, vt vel particularem iustitiam, quæ est inter homines cõfoueat, vel illam qua appetitus rationi subditur, ergo nunquam exit iustitiæ trames. Ad hoc autè facile respondetur, in hoc discrimen consistere, quod humana lex habet profine iustitiam specialem virtutem, quæ humana societas fidesque constat, lex autem diuina simpliciter cuiusque perfectionem. Nam obedientia, quæ pertinet ad legalem iustitiam, non est finis legis, sed est virtus, quæ subiecit ciues principi, finis enim legis est per obedientiam facere bonos ciues. Illa autem subiectio appetitus ad rationem, est ad finem legis pertineat, eò quod in il-

G 4 la confi-

Tertia conclusio.

Gemina dubitatio.

Prima rō dubitandi. Secunda ratio. Ad primā dubitationē.

SOTO
de iure
Legibus
3
Dicitur
13

Ad sectũ arg.

Ad tertium arg.

Suadet conclusio.

Arg. 1.

Arg. 2.

Arg. 3.

Secunda conclusio.

Arist.

Aug.

Ambros.

la consistit humana perfectio, tamen cum non ordinet hominē ad alium, sed ad seipsum, non habet proprie rationem iustitiæ, sed (vt ait Ethic. Philosophus) metaphoricam, pro quanto appetitus, & ratio eiusdē suppositi considerantur vt duo. Altera vero dubitatio est, quod non videtur lex vetus vniuersas 6.) Christus collationes facta inter ambas leges, ait, Audistis quia dictū est antiquis. Non occides. Ego autem dico vobis: Qui irascitur fratri suo, &c. Et ideo præmittit: Nisi abundauerit iustitia vestra, plus quam Scribarum & Phariseorum, nō intrabitis in regnum celorum. Respondetur quod quidquid Christus expressit, quod veram habeat rationem præcepti, cōcludebatur in lege veteri, sed Pharisei erāt qui eam obnubilauerant. Nam si Christus prohibuit inimicorum odium, idem etiā prohibebatur Leui. 19. vbi legitur: Non oderis fratrem tuum in corde tuo. Et si Christus concupiscentiam cordis compescuit, idem scriptum erat Exo. 28. Non concupisces uxorem proximi tui.

Aristot.

Secūda Dubitatio.

Solutio.

Ad primū arg.

Ad secūdū arg.

Ad terciū arg.

ARTICVLVS III.

Virum omnia præcepta moralia veteris legis ad decem Decalogi reducantur.

Cum definitum sit legem veterem de omnium præceptis & virtutū actibus

& tamen in decalogo non extant nisi decem præcepta iustitiæ, querendum supererat, vtrum reliqua aliarum virtutum ad hæc decem reducantur? Et arguitur à parte negatiua. Prima omnium capit. vt Marth. 22. legimus, sunt: Diliges dominum Deum tuum, & Dileges proximum tuum, hæc autem nec sunt in Decalogo posita, nec videntur ad ipsum posse reduci, ergo non omnia reducuntur ad ipsum. Secundo arguitur: Tertium præceptum, Memento vt diem Sabbathi Sanctifices, apparet ceremoniale, moralia vero non reducuntur ad ceremonialia, sed potius e converso, cum moralia sint conclusiones naturalis iuris, ceremonialia vero, minimè, ergo non omnia reducuntur ad Decalogum. Tertio. Præcepta moralia non solum sunt de actibus iustitiæ, sed patent terea ad reliquas virtutes, quæ ad mores pertinent: in Decalogo autem non extant nisi iustitiæ præcepta: ergo non omnia illic reducuntur. In contrarium autem est glossa super illud Marth. 5. Beati estis cum vobis maledixerint homines, dicens, quod Moyses decem præcepta proponens, postea per partes explicuit.

Quæstio hæc inferius art. 1. vbi in particulari aliorum numerus præceptorum refertur, lucidius patebit, nunc ergo tantum in genere duabus conclusionibus absoluetur. Prior est discrimen inter decalogum ac reliqua præcepta, hoc est potissimum, quod decem illa Deus Angelorum ministerio, (vt dictum est) in tabulis Moy si insculpsit: alia, vero dedit per Moysen. Est ergo mediata speculanda differentia, quod solum Decalogum homo à solo doctus est Deo, reliqua vero ab hominibus. Rationi autem consonantissimum erat, vt Deus tanquam naturæ auctor illa ex se duntaxat doceret, quæ vel naturalis ratio per exigua adhibita consideratione ex primis naturæ principijs elicit, vel ex infusa fide protinus innotescunt, quorum hæc sunt in prima tabula, illa vero in secunda, vt inferius patebit. Et quoniam inter omnes virtutes patētissima est iustitia, in hac explicanda virtute Decalogus versatur. Quapropter duo præceptorum genera prætermisit, illa. scilicet quæ tamquam per se nota principia in mentibus nostris consignauerat, hæc enim nulla præterea editione indigebant: vt, Id ne facias alijs.